

Deskundigen op het gebied van internationale betrekkingen zijn van nature pessimisten

Trouw 21 juli 2006

De wereldorde met het Westen in de hoofdrol gaat de komende decennia mogelijk op de schop. Want China en, in mindere mate, India drukken steeds meer hun stempel op de toestand in de wereld.

De belangrijkste spelbreker kan desintegratie van deze landen zijn. Die vrees wordt in India openlijk geuit, vanwege de enorme etnische, religieuze en historische verschillen. Datzelfde geldt voor China. Tibetanen en andere verdrukte minderheden zullen dan juichen.

De grootste bedreiging voor de eenheid van China is het doemscenario van stagnerende economische groei. Per jaar zijn er vele tienduizenden sociale incidenten die te maken hebben met achterstanden van arme boeren of gebrek aan kansen voor de meer ontwikkelden. Recent was er nog een opstand onder afgestudeerden die erachter kwamen dat de diploma's waarvoor ze zo hard hadden geblokt, niets waard waren omdat de overheid ze niet erkent.

De Chinese regering kan de verwachtingen van de bevolking alleen maar waarmaken als de groei jaarlijks blijft stijgen met de huidige circa 10 procent. Daardoor kan de Chinese economie die van de Verenigde Staten na 2020 inhalen. Decennia later zou de koopkracht van de individuele Chinees die van de Amerikaanse burger kunnen overstijgen.

Deskundigen op het gebied van de internationale betrekkingen zijn van nature pessimisten, omdat de internationale verhoudingen vooral door rauwe macht worden gedomineerd. Dat leidt tot fricties, en in het uiterste geval tot oorlog. De crux zit in de Chinese honger naar energie en grondstoffen ten behoeve van de economische groei. Als de Chinese leiders de keuze hebben tussen binnenlandse crises en strijd met andere landen om energie en grondstoffen, dan is de keuze snel gemaakt.

Nu al is China de grootste importeur van grondstoffen, behalve olie. China tracht zo nodig met vijandelijke overnames zijn behoeftes zeker te stellen. Maar ook kan men zich geen kieskeurigheid veroorloven ten aanzien van de leverende landen. Er worden op grote schaal deals gesloten met 'foute' regimes zoals die van Soedan, Iran en Burma. Dat geeft regimes die het westen wil isoleren, nieuwe legitimiteit en kracht. Sancties worden een krachteloos instrument en als het echt tegen zit ontstaat een nieuwe, informele structuur van staten die het westen als probleemgevallen ziet. Daardoor wordt het internationale systeem, gesymboliseerd door de VN, uitgehold.

De Chinese honger jaagt ook de grondstoffen en olieprijs op. De prijsexplosie van 2004 kwam onder meer doordat de Chinese vraag weer met 40 procent was gestegen.

De hamvraag is welke olie- en grondstoffenprijs de Chinese economie aankan. Ook wij vrezen voor de gevolgen van onze economie als de olieprijs verder stijgt. Maar onze economieën zullen daardoor niet inklappen.

Na de orkaan Katrina, die de olieprijs tot recordhoogte opjoeg, meenden Amerikaanse hardliners dat een hoge olieprijs de Chinese economie zou ruïneren, waardoor de VS van een gelijke concurrent verlost werden, ook al levert die met zijn gigantische dollarreserves en investeringen een belangrijke bijdrage aan de Amerikaanse economie. Het is een interessante gedachte. Hij doet denken aan Ronald Reagan, die de bewapeningsuitgaven zo hoog opschroefde dat de Sovjet-Unie de handdoek in de ring gooide en Michael Gorbatsjov zijn hervormingen versneld doorzette. Het resultaat was de ondergang van zijn rijk. In de nieuwe strijd lijken grondstoffen en energie de nieuwe wapens, die daarmee onderdeel van buitenlands en veiligheidsbeleid worden.

Voor ons Europeanen is dat een bijna onoverkomelijk probleem. Wij zijn machtspolitiek verleerd, en we hebben verheven idealen over het internationale recht en de werking van internationale instituties als de VN. Deze idealen zouden wel eens in hoog tempo onrealistisch kunnen blijken.

Rob de Wijk